
Recenze: Základy teorie práva

Recenze: Základy teorie práva

Autoři:

Miloš Večeřa, Jana Dostálová, Jaromír Harvánek, Drahomíra Houbová,

Název publikace:

Základy teorie práva, Brno 2004

Anotace:

Efektivní výuka práva je podmíněna kvalitními a moderními učebními pomůckami. Kolektiv autorů zpracoval formou vysokoškolské učebnice s názvem „Základy teorie práva“ velmi důležitou a aktuální oblast studia práva. Přílohou publikace je též multimediální text s otázkami, umožňující studentovi průběžně kontrolovat stupeň zvládnutí učiva. Po obsahové stránce je učebnice dostačující k získání potřebných znalostí v oblasti teorie práva a současně může studenta inspirovat k dalšímu bádání v publikacích uvedených v seznamu pramenů. Tuto novou učební pomůcku je možno jen přivítat a hodnotit ji velice kladně.

Summary:

Modern and efficient legal textbooks are necessary condition for successful study of the law. A new university coursebook with the title "Fundamentals of the Law Theory" , prepared by collective of authors, covers a very important and necessary field of law studies. A multimedia text with questions allowing students to check continuously the progress made in studies in enclosed to the to the textbook. The content of the textbook itself enables in sufficient extent to acquire the necessary knowledge of the law theory and can inspire students at the same time to further studies of literary resources listed in the textbook annex. The published book can be thus evaluated very positively as a useful tool contributing to the law studies

Text posudku

Posuzovaná publikace je zaměřena na otázku základů teorie práva. Text je v rozsahu 106 stran a je členěn do dvanácti kapitol.

Autorský kolektiv se zabýval důležitou oblastí práva, právní teorií, která je předmětem soustavného zkoumání a nového poznání. Touto skutečností podtrhuje aktuálnost tématu publikace a její potřebnost pro výuku teoreticko právních disciplín na právnických fakultách, neboť teorii práva nelze vyučovat pouze na základě původních a mnohdy moderní právní vědou překonaných dogmat. Publikace je zpracována v tomto duchu a navazuje na historickou tradici brněnské právnické fakulty z dob první republiky, kdy tato fakulta reprezentovaná významnými právními teoretiky výrazně přispěla k rozvoji zejména normativní teorie práva.

Učebnice je přínosná také tím, že ačkoli vychází z klasického pojetí a dělení této právní disciplíny, myšlenkově navazuje na moderní poznatky právní vědy. Ze seznamu uváděných pramenů je patrné, že čerpá z široké škály nejen světových autorů, z nichž příkladem lze jmenovat H. L. A. Harta, R. Dworkina, O. Weinbergra, známých svým novátorským přístupem k právní teorii a hodnocení práva, ale také z autorů českých, působících na právnických fakultách v minulosti i současnosti. Výběr těchto pramenů a bohaté zkušenosti autorů dávají posuzované učebnici vysokou hodnotu. Publikace není úzce zaměřena na určitou oblast teorie práva. Tím, že využívá poznatků různých právních škol a současné reality, poskytuje ucelený přehled a je předpokladem, že student po jejím prostudování získá dostačující informace z předmětné oblasti k tomu, aby se dokázal orientovat v postulátech právní teorie a různých teoreticko právních směrech.

Také text učebnice je obsahově logicky členěn do dvanácti kapitol.

První kapitola uvádí pojem práva, jeho podstatu a vznik, dále popisuje systém právní vědy. Druhá kapitola je věnována systému práva a jeho základnímu členění. Třetí kapitola seznamuje s termínem právní kultura a pramen práva. Ve čtvrté kapitole se autoři věnují konceptu, základním podobám, modelům a základním principům právního státu. Pátá kapitola popisuje proces tvorby práva z pohledu různých teorií, vysvětluje tvorbu práva ve vlastním slova smyslu a ukazuje také na možné nedostatky při tvorbě práva. Obsahem šesté kapitoly je problematika právních norem, zejména z pohledu pojmu, obsahu, struktury, působnosti, aplikovatelnosti a efektivnosti. Sedmá kapitola rozvádí interpretační proces práva. Zabývá se především pojmem, hledisky, klasifikačními postupy interpretace práva a metodami výkladu. V osmé kapitole nalezneme popis realizace práva, otázky jeho působení a faktory ovlivňující dodržování práva. V deváté kapitole je popsána problematika právních vztahů. Nalezneme zde jejich charakteristiku a vysvětlení pojmů jako právní skutečnosti, subjekt, objekt a obsah právního vztahu. Desátá kapitola přibližuje aplikační proces práva a zabývá se zejména pojmy aplikace, aplikační proces, individuální právní akt a analogie práva. Obsahem jedenácté

kapitoly je právní odpovědnost. Popisuje zejména otázky pojmu právní odpovědnosti, porušení právní povinnosti, klasifikaci deliktů, zavinění a subjektivní a objektivní odpovědnost. A konečná dvanáctá kapitola se zabývá právními zárukami zákonnosti. Obsahuje především vysvětlení pojmu zákonnost, právní záruka zákonnosti a dále klasifikuje nejdůležitější právní záruky zákonnosti.

Posuzovaná učebnice splňuje veškeré požadavky na vysokoškolskou učebnici. Současně po stránce technické, jazykové, stylistické a grafické je na výborné úrovni. Práci též zhodnocuje čistota terminologie.

Skromnější rozsah textu je dán účelem pomůcky, která má sloužit především v bakalářských studijních programech. Modernímu zpracování učebního textu koresponduje zařazení multimediálního textu doplněného otázkami. Tohoto textu může student využít jak k vlastní kontrole znalostí, tak k procvičování umožňujícímu lepší porozumění a efektivitu učení. Šíře záběru autorů a omezenost rozsahu zřejmě způsobila, že poněkud menší pozornost je věnována problematice vztahu práva a morálky, rovněž jako jiným neprávním systémům norem uplatňovaným ve společnosti, rovněž jako přirozenému právu, které nabývá v současnosti na významu. Vhodným by také bylo širší rozvedení souvislostí mezinárodního práva soukromého s ohledem na členství ČR v EU. Na druhé straně je velice přínosná kapitola obsahující schematický popis anglosaského právního systému, který začíná do tradiční evropské koncepce práva pronikat.

Tyto menší nedostatky se ovšem na kvalitě a hodnotě učebnice nijak neprojevují a spíše mohou studenta inspirovat k dalšímu bádání v publikacích uvedených v seznamu pramenů.

Vydání této nové učební pomůcky je možno jen přivítat a hodnotit ji velice kladně.

Mgr. JIŘÍ TUZA

Kontakt:

Mgr. Jiří Tuza

e-mail. tuza@mendelu.cz

Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, PEF, Zemědělská 1 Brno,
tel.545132258, 603448840